

DeLageWaard

Christelijke Scholengemeenschap
voor vmbo, havo en vwo

Anti – Pestprotocol

CSG De Lage Waard

September 2018

Inhoud

	1
Inhoud	2
Vooraf	3
Wat is pesten?	4
Hoe wordt er gepest?	4
Het slachtoffer	5
De pester	6
De omstanders	6
Het anti-pestprotocol	7
De vijf sporen aanpak	7
Preventieve maatregelen	8
Stappenplan bij een melding van pesten	10
Digitaal pesten	11
Het stappenplan na een melding van digitaal pesten	11
Bijlage I: Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling	12
Bijlage II: Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest	13

Vooraf

Dit is het anti-pestprotocol van CSG De Lage Waard. Het bevat de richtlijnen bij pestgedrag en voorwaarden en activiteiten die pesten kunnen voorkomen.

Het belangrijkste woord in de missie en visie van de CSG De Lage Waard is vertrouwen. We vinden het van groot belang een goede relatie met elke leerling te onderhouden. Dat kan alleen als er een basis is van vertrouwen. Bij pesten is dit vertrouwen op welke manier dan ook geschaad. Dit protocol is er op gericht om te voorkomen dat het vertrouwen geschaad wordt en als dit toch het geval blijkt te zijn, het vertrouwen van leerlingen in ons en tussen leerlingen onderling weer te herstellen. We volgen na een melding van pesten altijd het stappenplan dat in dit document beschreven wordt.

De acties die we ondernemen zijn niet statisch. Afhankelijk van alle andere ontwikkelingen binnen de school, zal ook het handelen rond pesten zich verder ontwikkelen. In dat geval zal dit protocol aangepast worden.

Papendrecht, september 2018

Annemarie de Gruijter, zorgcoördinator

Wat is pesten?

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. Pestgedrag kan tot uiting komen in fysieke beschadiging: slaan, laten struikelen, besmeuren, eigendommen vernielen of wegnemen.

Daarnaast is veel pestgedrag van psychische aard: schelden, discrimineren, kwaadspreken naar anderen, negeren of onecht complimenteren.

Pesten is iets anders dan plagen. Bij plagen is er sprake van gelijkwaardigheid, wederkerigheid en van respect voor elkaar. Beide partijen beleven er plezier aan. Bij pesten is er machtsongelijkheid; er is sprake van een dader en een slachtoffer. De dader richt moedwillig schade aan bij het slachtoffer. Ogenscheinlijk beleeft de dader er plezier aan om het slachtoffer pijn te doen, maar in wezen is de dader net zo zeer slachtoffer van zijn eigen gedrag.

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen immers alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen. Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben de taak (samen met de ouders en de leerlingen zelf) het pesten tegen te gaan. Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben. Voor mentoren betekent het dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groeps sfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

Hoe wordt er gepest?

- Met woorden: vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken, gemene briefjes, mailtjes, appjes schrijven
- Lichamelijk: trekken aan kleding, duwen en sjorren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken, wapens gebruiken
- Achtervolgen: opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten of rijden, opsluiten
- Uitsluiting: doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes, bij groepsopdrachten
- Stelen en vernielen: afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen kliederen op boeken, banden lek prikken, fiets beschadigen
- Afpersing: dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

Het slachtoffer

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties. Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- het probleem lijkt onoplosbaar
- het idee dat het niet mag klikken

Signalen dat een kind gepest wordt kunnen zijn:

- Niet meer naar school willen
- Niet meer over school vertellen thuis
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden
- Slechtere resultaten op school dan vroeger
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben
- De verjaardag niet willen vieren
- Niet buiten willen spelen
- Niet alleen een boodschap durven doen
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn
- Zelf blessures scheppen om niet naar school te hoeven

Slachtoffers van pesten hebben ondersteuning nodig. Ze moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Een duidelijke aanpak van pesten in de school is belangrijk voor het slachtoffer om het gevoel te hebben 'gezien en gehoord' te worden. Daarnaast hebben slachtoffers ondersteuning nodig om een positief zelfbeeld op te bouwen.

De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken. Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Het moeten spelen van een niet-passende rol.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau)
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)

Naast het slachtoffer heeft ook de pester ondersteuning nodig. Aan de ene kant moet zijn gedrag worden gestopt; aan de andere kant heeft de pester het nodig dat hij –als mens- wordt gerespecteerd. Wanneer dit laatste ontbreekt, ervaart de pester de veroordeling van zijn gedrag als een veroordeling van zichzelf als persoon en ontstaat er een nieuwe bron van frustratie.

De omstanders

De grootste groep in een klas waar wordt gepest, is de groep omstanders. Sommigen gedragen zich als meelopers, anderen houden meer afstand, maar allemaal hebben ze weet van het pesten. Een belangrijkste zorg van de omstanders is dat ze niet zelf het slachtoffer worden. Onbewust zijn ze opgelucht dat er een slachtoffer is; dat vrijwaart hen ervan slachtoffer te worden. Daarnaast zijn ze soms (op afstand) begaan met het lot van het slachtoffer, maar voelen ze zich onmachtig om dit te uiten en het pesten te stoppen.

De omstanders zijn belangrijk voor de pesters. Zij pesten om aanzien te verwerven en hebben de omstanders hiervoor nodig. Slachtoffers voelen zich meestal door de omstanders in de steek gelaten en voelen zich daarmee net zozeer slachtoffer van de omstanders als van de dader.

Het is een valkuil om de omstanders niet bij het pestprobleem te betrekken. Ook zij hebben namelijk een verantwoordelijkheid. Alleen al door het te weten en er niets van te zeggen, geven zij pesters een vrijbrief om met hun gedrag door te gaan. Door de omstanders erin te betrekken, vergroot men de kans dat het pesten stopt.

Het anti-pestprotocol

De vijf sporen aanpak

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school.

Het anti-pestprotocol vormt de verklaring van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaan aanpakken. Wij werken volgens de 'vijf sporen aanpak'.

1. De algemene verantwoordelijkheid van de school

De school zorgt dat alle medewerkers voldoende kennis hebben over pesten in het algemeen. Medewerkers zijn in staat om pesten te signaleren en zijn op de hoogte van de afspraken in de school rondom de aanpak van pesten. Preventie van pesten door het creëren van een veilig klimaat in de klas is een belangrijke verantwoordelijkheid van de school.

2. Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt

- Het probleem wordt serieus genomen
- Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurd
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen
- Het aanbieden van hulp door de vertrouwenspersoon of zorgcoördinator

3. Het bieden van steun aan de pester

- Het confronteren van de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester
- De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- Wijzen op gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag
- Het aanbieden van hulp door de vertrouwenspersoon of zorgcoördinator

4. Het betrekken van de omstanders bij het probleem

De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentor komt hier in de toekomst op terug.

5. Het bieden van steun aan de ouders

- Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen
- De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken
- De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind
- De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners

De ouders van leerlingen die gepest worden, hebben er soms moeite mee, dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.

Preventieve maatregelen

CSG De Lage Waard heeft 2 vestigingen, Vijzellaan en Burgemeester Keijzerweg. Beide vestigingen werken preventief om pesten te voorkomen, maar de inhoud van het preventieve programma verschilt.

Vestiging Vijzellaan:

Klas 1:

- In de eerste week vindt er in de brugklassen de zogenaamde 'kennismakingsweek' plaats. Tijdens deze week is er veel aandacht voor het ontwikkelen voor een goed groepsklimaat en vinden er diverse teambuildingsactiviteiten plaats.
- In de mentorlessen aan het begin van het schooljaar zal de mentor met de klas het pestprotocol bespreken. Met de klas worden afspraken gemaakt over 'hoe gaan we met elkaar om'.
- Klasgenoten hebben veel onderling contact. Een groot deel van deze communicatie gaat via social media. Leerlingen zijn hier vaardig in, maar niet altijd wijs. Bij het vak informatiekunde volgen de leerlingen een aantal lessen mediawijsheid.
- Tijdens de SVH lessen zullen de afspraken rondom sociale media worden besproken. De mentor maakt samen met de leerlingen afspraken over de omgang via sociale media. Deze afspraken worden opgeschreven op een 'Whatshappy' poster.
- Bij het vak lichamelijke opvoeding worden weerbaarheidslessen aangeboden.

Klas 2:

- Tijdens de svh-lessen tot de herfstvakantie komen de volgende onderwerpen aan bod: respect, communicatie en zelfvertrouwen.
- Er is een gastles van stichting Voorkom over *social media* en gamen. Daarin komt ook cyberpesten (kort) aan bod.
- Er wordt onderzocht of het mogelijk is om met de tweede klassen in de week voor de kerstvakantie opnieuw naar de bioscoop te gaan om een film te zien over het thema 'pesten'. Afgelopen jaar zijn de leerlingen naar de film *Wonder* geweest. Ze hebben d.m.v. een opdracht voor godsdienst gereflecteerd op deze film.

Klas 3-6:

- De mentor bespreekt het pestprotocol met de klas.

Vestiging Burgemeester Keijzerweg:

Klas 1:

- In de mentorlessen aan het begin van het schooljaar is aandacht voor het ontwikkelen van een goed groepsklimaat. Afspraken over 'hoe gaan we met elkaar om' worden in de klas gemaakt. Deze afspraken worden in mentorlessen regelmatig opnieuw aan de orde gesteld. De mentor bespreekt het pestprotocol met de klas. Er wordt duidelijk gemaakt dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden of hulp vragen wordt beschouwd.

- Alle leerlingen volgen in oktober/november een training 'Rots en Water'. Deze training bestaat uit 6 lessen in de gymzaal en 5 mentorlessen hieraan gekoppeld.
- Bekijken van de film 'Spijt' met nabespreking in de klas.

Klas 2:

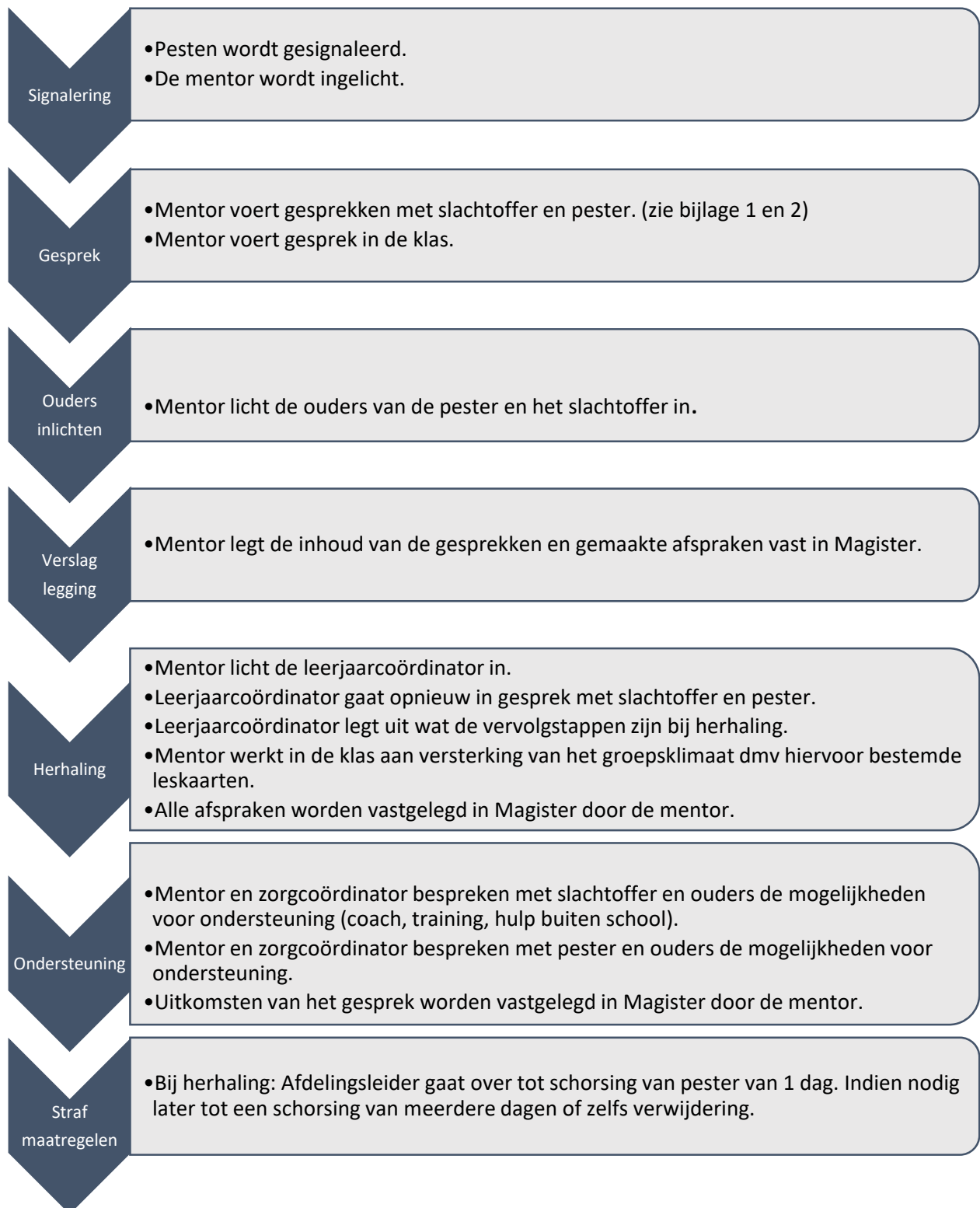
- In de mentorlessen aan het begin van het schooljaar is aandacht voor het ontwikkelen van een goed groepsklimaat. Afspraken over 'hoe gaan we met elkaar om' worden in de klas gemaakt. Deze afspraken worden in mentorlessen regelmatig opnieuw aan de orde gesteld. De mentor bespreekt het pestprotocol met de klas. Er wordt duidelijk gemaakt dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden of hulp vragen wordt beschouwd.
- Tijdens de B&B dag is er aandacht voor het thema pesten tijdens een toneelvoorstelling en nabespreking.
- Voorlichting door de politie over veilig gebruik van internet/social media. Hierbij komt ook het thema sexting aan de orde.

Klas 3 en 4:

- De mentor bespreekt het pestprotocol met de klas.

Stappenplan bij een melding van pesten

Wanneer een medewerker in de school pestgedrag signaleert of een melding van leerling of ouder ontvangt gaat het volgende stappenplan in:

Digitaal pesten

Digitaal pesten is het pesten of misbruiken via het internet. Digitaal pesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Doordat jongeren veel gebruik maken van social media kan deze manier van pesten heel ingrijpend zijn. Digitaal pesten is minder zichtbaar voor docenten op school en daardoor veel lastiger tegen te gaan.

Het stappenplan na een melding van digitaal pesten

1. Bewaar de berichten.

Probeer de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren. Vertel leerlingen hoe ze dat kunnen doen (afdrukken, selecteren en kopiëren, appjes opslaan).

2. Blokkeren van de afzender.

Leg de leerling zo nodig uit hoe hij/zij de pester kan blokkeren.

3. Probeer de dader op te sporen.

Soms is de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Neem contact op met de ICT-coördinator of de systeembeheerder. Het is mogelijk om van het IP adres van de e-mail af te leiden van welke computer het bericht is verzonden. Ook is er van alles mogelijk via de helpdesk.

4. Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling.

Geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen.

5. Verwijs de ouders zo nodig door.

Ouders kunnen voor advies terecht bij:

- consulent leerplicht en jeugdarts verbonden aan de school (als pesten leidt tot verzuim of lichamelijke klachten)

- de kinderombudsman: <https://www.dekinderombudsman.nl/40/12-tot-18/>

- de vertrouwensinspectie: 0900-11131113

6. Adviseer aangifte.

In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld. Zo nodig kun je verwijzen naar Bureau Slachtofferhulp (www.slachtofferhulp.nl, tel: 0900-0101)

7. De zorgcoördinator.

Verwijs de pester en/of de gepeste door naar de zorgcoördinator wanneer verdere begeleiding nodig is.

Bijlage I: Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurd; wat wil je bereiken?

Aanpak

Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pester gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan want niemand kan een ander klein maken zonder diens toestemming.

Bijlage II: Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde. Confronteren is: probleemgericht en richt zich op gedrag wat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie. Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemt is, richt jij je op het waarom? Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc. Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen? Biedt zo nodig hulp aan van de zorgcoördinator of vertrouwenspersoon.

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt (leg uit welke stappen er zijn in het anti-pest protocol).